

• John Emms, *Tatters*, 1899. Olieverfschilderij op canvas, 45,5 x 64,5 cm. Een poster van dit schilderij is verkrijgbaar bij: www.encore-editions.com of bij: myartprints.co.uk

Cairn Terrier 'Tatters'

Vooral in de achttiende, negentiende en twintigste eeuw leveren de oude 'hondenschilders' grote prestaties. Deze schilderstukken zijn onmisbaar bij het ontrafelen van de geschiedenis van rassen...

TEKST EN ILLUSTRATIE: RIA HÖRTER

We zien hier een parmantige, grijze Cairn Terrier die in 1899, dus ruim een eeuw geleden, werd vereeuwigd. En het hondje heet 'Tatters'.

TATTERS

Uit de naam is niet op te maken of we met een reu of teef te maken hebben, want Tatters is een populaire Engelse hondennaam voor reuen én

teven en dan speciaal voor die rassen die qua uiterlijk aan de betekenis van het woord voldoen. Tatters betekent namelijk 'a bit of clothes in ragged condition' ofwel lompen, voden of flarden. 'In ragged condition' is precies hoe kleine, ruwharige Terriers eruit zien als ze uit een vossenhol of uit steenhopen komen tijdens de jacht op vossen, wezels of dassen. Maar ook in het dagelijks leven heeft een Cairn Terrier die 'nonchalante, ruige look' altijd vergezeld van een alerte, kwieke en eigenwijze uitstraling. Kenmerken die de schilder in dit portret treffend vastlegt.

Hoewel dit schilderij meer dan honderd jaar geleden wordt gemaakt, doet het modern aan. Hond en achtergrond worden geschilderd met korte, ferme penseelstreken, die uitstekend passen bij het ruige voorkomen van een Cairn Terrier. Deze losse stijl van schilderen, met een beperkt gebruik van kleuren, ontwikkelt de kunstenaar pas later in zijn leven; zijn eerdere paarden- en hondenportretten zijn strakker en scherper van opzet. Ondanks deze losse stijl worden de typerende kenmerken van de Cairn Terrier nauwkeurig vastgelegd, zoals de middelgrote, donkere ogen, die een tikje wijd uit elkaar staan, de ruig behaarde wenkbrauwen en de kleine, puntige oren. Alleen grote kunstenaars weten typische kenmerken van een ras zo in penseel te vangen.

CAIRN TERRIER TOEN EN NU

In *Gentleman's Recreation* (1677) vermeldt Nicolas Cox dat er 'twee soorten Terriers zijn – de ene met min of meer kromme benen en korte vachten en de andere met rechtere benen en lange vachten.' In de eeuwen daarna beschrijven diverse auteurs de ontwikkeling van de verschillende soorten Terriers. Uit hun teksten kunnen we ons een beeld vormen van de diverse typen, die zich ontwikkelen tot aparte Terrierrassen. Liefhebbers van de Cairn Terrier beweren niet zelden dat dit de oudste Terrier uit Schotland is. Aan het einde van de negentiende eeuw wordt hij vaak aangeduid als 'Short-haired Skye Terrier' en dat is niet verwonderlijk, want de vroegste geschiedenis van de Cairn Terrier ligt op het eiland Skye. De naam Cairn Terrier komt pas later in gebruik en is afgeleid van de steenhopen (Keltisch: 'cairns') die onder andere in de Schotse Hooglanden zijn te vinden. Deze steenhopen zijn gedenktekens of oriëntatiepunten in het landschap, waarin het kleine roofwild zich ver-

schanst. Maar ook in huis of in de stal staat de Cairn zijn mannetje bij de verdelging van ongedierte.

Het is op z'n minst opmerkelijk dat de Cairn Terrier, waarschijnlijk ouder dan zijn Schotse soortgenoten, als één van de laatste Terriers wordt erkend door The Kennel Club. Dat gebeurt pas in 1912, nadat de Schotse Kennel Club in 1911 een officiële rasstandaard heeft opgesteld. In 1909 verschijnt het ras voor het eerst onder de eigen naam op de tentoonstelling in Inverness (Schotland), dankzij pionierster Mrs Alastair Campbell.

Hoewel klein van formaat (circa 28 tot 31 cm) is de Cairn een onverschrokken type, dat niets ontgaat. Een aanhankelijke gezinshond, die nog steeds graag jaagt op een mol, muis of rat. Show Cairns moeten meerdere keren per jaar worden getrimd; een regelmatige kam- en borstelbeurt doet de rest. Dankzij zijn grootte, het opgewekte karakter en zijn aanpassingsvermogen is de Cairn een fijne kameraad.

MAKER VAN HET SCHILDERIJ

John Emms wordt in 1841 (of 1843) geboren in Blofield, in het graafschap Norfolk. Hij is de zoon van Henry William Emms, eveneens kunstschilder. Rond 1862 is hij de assistent van de neo-klassieke schilder Lord Frederick Leighton. Dankzij Leighton komt Emms in Lyndhurst (New Forest), waar hij meewerkt aan fresco's in de St. Michael and All Angels kerk. In eerste instantie richt hij zich op het schilderen van paarden; later ook honden en hij schildert vaak Hounds of Terriers, maar ook Spaniëls en Setters. In 1880 trouwt John Emms met Fanny Primmer, de dochter van een 'gamekeeper' (jachtopziener) uit Lyndhurst, en het paar vestigt zich in Londen, waar het een typisch Victoriaans kunstenaarsbestaan leidt. Ze krijgen drie dochters en één zoon. In 1886 keert het gezin terug naar

Lyndhurst en Emms laat aan Queen's Road een groot huis met studio bouwen, 'The Firs' genaamd. Van daaruit reist hij door Engeland om, op uitnodiging, paarden en honden te schilderen bij stoeterijen en kennels. Emms staat bekend als flamboyant kunstenaar, een bohemien, en hij leeft overeenkomstig soms van de hand in de tand. Eén van zijn weldoesters in slechte tijden is Kathleen, Duchess of Newcastle; Emms maakt een prachtig schilderij van haar vier Barzoi's. Na een beroerte, in 1902, probeert hij nog te schilderen, maar na 1909 wordt geen nieuw werk meer gemaakt. Emms blijft tot zijn dood, 1 november 1912, in Lyndhurst en wordt op het locale kerkhof begraven. Al vanaf circa 1865 exposeerde Emms in de Royal Academy, met in totaal 290 werken. Ook in de Southampton Art Gallery en de National Gallery of Scotland is zijn werk te zien. Emms' schilderijen brengen grote bedragen op; het bekende schilderij 'The New Forest Foxhounds' (1898) wordt in februari 2006 bij Bonham's in New York geveild voor \$ 843.250,- een wereldrecord voor Emms' werk.

EIGENAAR EN COLLECTIE

Ik heb niet kunnen achterhalen in wiens opdracht Tatters wordt geportretteerd, maar in 2000 bevindt het schilderij zich in de collectie van Gretchen Carhartt-Valade, telg uit een steenrijke familie, eigenaar van een bedrijf dat miljoenen dollars omzet in werkkleding. Gretchen wordt in 1998 voorzitter van de Raad van Bestuur, maar haar echte liefde ligt bij muziek. Zij staat aan het hoofd van Mack Avenue Records en sponsort het befaamde Detroit Jazz Festival met enorme geldsommen. Een relatie tussen haar en een Cairn Terrier heb ik niet kunnen vinden, maar het meest voor de hand liggende is dat ook zij – tevens een groot liefhebster van kunst – is gevallen voor dit ras. ◀